

SVEUČILIŠTE U RIJECI
Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu, Opatija
Preddiplomski sveučilišni studij

Marija Magdalena Ratković

**Utjecaj privatnih poduzeća na razvoj lokalnog gospodarstva
Varaždinske županije**

**The influence of private companies in the development of the local
economy of Varaždin County**

Završni rad

Opatija, 2024.

SVEUČILIŠTE U RIJECI
Fakultet za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu
Preddiplomski sveučilišni studij
Poslovna ekonomija u turizmu i ugostiteljstvu
Smjer: Menadžment u turizmu

**Utjecaj privatnih poduzeća na razvoj lokalnog gospodarstva
Varaždinske županije**

**The influence of private companies in the development of the local
economy of Varaždin County**

Završni rad

Kolegij: **Mikroekonomija** *Student:* **Marija Magdalena Ratković**

Mentor: **izv.prof. dr. sc. Daniel
Dragičević** *Matični broj:* **Ps25190**

Opatija, rujan 2024.

IZJAVA O AUTORSTVU RADA I O JAVNOJ OBJAVI OBRANJENOG ZAVRŠNOG RADA

Marija Magdalena Ratković

(ime i prezime studenta)

ps25190

(matični broj studenta)

Utjecaj privatnih poduzeća na razvoj lokalnog gospodarstva Varaždinske županije

(naslov rada)

Izjavljujem da sam ovaj rad samostalno izradila/o, te da su svi dijelovi rada, nalazi ili ideje koje su u radu citirane ili se temelje na drugim izvorima, bilo da su u pitanju knjige, znanstveni ili stručni članci, Internet stranice, zakoni i sl. u radu jasno označeni kao takvi, te navedeni u popisu literature.

Izjavljujem da kao student–autor završnog rada, dozvoljavam Fakultetu za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Sveučilišta u Rijeci da ga trajno javno objavi i besplatno učini dostupnim javnosti u cjelovitom tekstu u mrežnom digitalnom repozitoriju Fakulteta za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Sveučilišta u Rijeci.

U svrhu podržavanja otvorenog pristupa završnim radovima trajno objavljenim u javno dostupnom digitalnom repozitoriju Fakulteta za menadžment u turizmu i ugostiteljstvu Sveučilišta u Rijeci, ovom izjavom dajem neisključivo imovinsko pravo iskorištavanja bez sadržajnog, vremenskog i prostornog mog završnog rada kao autorskog djela pod uvjetima *Creative Commons* licencije CC BY Imenovanje, prema opisu dostupnom na <http://creativecommons.org/licenses/>.

U Opatiji, 05.09.2024.

Marija Magdalena Ratković

Potpis student

SAŽETAK

Privatna poduzeća imaju ključnu ulogu u razvoju lokalnog gospodarstva Varaždinske županije, pridonoseći stvaranju radnih mjesta, poticanju inovacija i jačanju konkurentnosti regije. Varteks d.d., Marlex d.o.o., Vindija d.d. i Solvis d.o.o. predstavljaju četiri ključna subjekta u gospodarskom pejzažu Varaždinske županije. Svaka od ovih tvrtki ima jedinstvenu ulogu u oblikovanju ekonomske dinamike regije. Iako se Varteks suočava s izazovima, njegova povijest i tradicija i dalje čine značajan dio lokalne ekonomije. Marlex, Vindija i Solvis doprinose ekonomskom rastu kroz inovacije, stvaranje radnih mjesta i unapređenje industrijskih standarda.

Tvrtke poput Varteksa d.d., Marlexa d.o.o., Vindije d.d. i Solvisa d.o.o. značajno doprinose ekonomskoj stabilnosti kroz proizvodnju, izvoz i ulaganja u tehnologiju i ljudske resurse. Njihov utjecaj proteže se na jačanje lokalne infrastrukture, podizanje životnog standarda i promicanje održivog razvoja. Unatoč izazovima poput globalne konkurencije i gospodarskih promjena, ova poduzeća ostaju okosnica gospodarskog rasta i razvoja Varaždinske županije. Kombinirani utjecaji ovih tvrtki na ekonomiju županije nisu samo u materijalnom smislu već i u jačanju lokalne zajednice, razvoju novih tehnologija i održivom razvoju. Njihovo djelovanje ilustrira kako raznoliki sektori mogu zajednički doprinostiti ekonomskom napretku i stabilnosti regije, te pruža solidnu osnovu za budući razvoj i prosperitet Varaždinske županije.

Ključne riječi: privatna poduzeća; Varaždinska županij; lokalni ekonomski razvoj

Sadržaj

SAŽETAK.....	2
UVOD	4
1. ULOGA PRIVATNIH PODUZEĆA U LOKALNOM EKONOMSKOM RAZVOJU.....	7
1.1. Važnost privatnih poduzeća u lokalnom gospodarstvu	7
1.2. Ekonomske implikacije privatnih poduzeća.....	9
1.3. Društvene implikacije privatnih poduzeća	10
1.4. Infrastrukturne implikacije privatnih poduzeća.....	12
2. ANALIZA PRIVATNIH PODUZEĆA U VARAŽDINSKOJ ŽUPANIJI	14
2.1. Struktura privatnog sektora Varaždinske županije.....	14
2.2. Izazovi i ograničenja privatnog sektora.....	19
3. STUDIJA SLUČAJA – UTJECAJ POSLOVANJA ODABRANIH PRIVATNIH PODUZEĆA NA GOSPODARSTVO VARAŽDINESKE ŽUPANIJE	22
3.1. Poslovna analitika i ekonomski profil Varteksa d.d.	22
3.2. Poslovna analitika i ekonomski profil Marlexa d.o.o.	24
3.3. Poslovna analitika i ekonomski profil Vindije d.o.o.	26
3.4. Poslovna analitika i ekonomski profil Solvisa d.o.o.	27
3.5. Utjecaj poslovanja na ekonomski rast Varaždinske županije.....	29
ZAKLJUČAK	33
REFERENCE	35
POPIS ILUSTRACIJA.....	37

UVOD

Utjecaj privatnih poduzeća na razvoj lokalnog gospodarstva Varaždinske županije predstavlja ključan aspekt gospodarskog napretka ove regije, koja se već dugi niz godina ističe kao jedan od najdinamičnijih i industrijski najrazvijenijih krajeva Hrvatske. Varaždinska županija, smještena u sjeverozapadnom dijelu zemlje, ima bogatu povijest industrijskog razvoja, što ju je tradicionalno činilo gospodarskim središtem tog dijela Hrvatske. U posljednjim desetljećima, privatna poduzeća su postala motor razvoja lokalnog gospodarstva, generirajući radna mjesta, potičući inovacije i doprinoseći društvenoj stabilnosti regije. Privatni sektor u Varaždinskoj županiji čini značajan dio ukupnog gospodarstva, a njegova uloga u zapošljavanju i stvaranju novih vrijednosti postaje sve važnija u kontekstu globalizacije i tranzicije hrvatskog gospodarstva prema tržišno orijentiranoj ekonomiji. Poduzeća iz različitih sektora, poput tekstilne, metaloprerađivačke, prehrambene i IT industrije, ne samo da pružaju stabilna radna mjesta lokalnom stanovništvu, već i doprinose diversifikaciji i otpornosti regionalnog gospodarstva na vanjske šokove. Rast i uspjeh privatnih poduzeća u ovoj županiji neodvojivo su povezani s razvojem infrastrukture, kvalitetom radne snage i pristupom tržištima, što sve zajedno čini osnovu za gospodarski rast i razvoj.

Jedan od ključnih načina na koji privatna poduzeća utječu na razvoj lokalnog gospodarstva je kroz stvaranje i širenje lanaca vrijednosti unutar županije. Naime, mnoge tvrtke iz Varaždinske županije surađuju s lokalnim dobavljačima, koristeći domaće resurse i usluge, čime se dodatno povećava lokalna ekonomska aktivnost. Ova međusobna povezanost poslovnih subjekata pridonosi jačanju lokalnih ekonomskih mreža, smanjenju ovisnosti o uvozu i povećanju ekonomske samodostatnosti županije. Privatna poduzeća imaju značajnu ulogu u inovacijama i tehnološkom razvoju. Kroz ulaganja u istraživanje i razvoj, kao i kroz primjenu novih tehnologija, ona doprinose podizanju konkurentnosti lokalne ekonomije na nacionalnoj i međunarodnoj razini. U tom kontekstu, suradnja između privatnog sektora i obrazovnih institucija u Varaždinskoj županiji postaje sve važnija, jer omogućuje stvaranje kvalificirane radne snage koja je sposobna odgovoriti na suvremene izazove tržišta rada.

Utjecaj privatnih poduzeća nije ograničen samo na ekonomski aspekt. Ona također igraju ključnu ulogu u društvenom razvoju lokalne zajednice. Kroz različite oblike korporativne društvene odgovornosti, privatne tvrtke doprinose unapređenju lokalne infrastrukture, podržavaju kulturne i sportske aktivnosti te sudjeluju u raznim oblicima filantropije. Ova angažiranost privatnog sektora jača socijalnu koheziju i poboljšava kvalitetu života lokalnog

stanovništva. Međutim, utjecaj privatnih poduzeća na lokalno gospodarstvo Varaždinske županije nije bez izazova. Privatni sektor se suočava s problemima kao što su nedostatak kvalificirane radne snage, birokratske prepreke i visoki porezni teret, koji mogu ograničiti njegov daljnji rast i razvoj. Unatoč tim izazovima, važnost privatnog sektora za lokalno gospodarstvo ostaje neupitna, a njegovo daljnje jačanje ključno je za postizanje održivog gospodarskog rasta i poboljšanje životnog standarda u Varaždinskoj županiji.

Analiza utjecaja privatnih poduzeća na razvoj lokalnog gospodarstva Varaždinske županije pokazuje da su ona neizostavan čimbenik gospodarskog napretka regije. Njihova sposobnost da generiraju nova radna mjesta, potiču inovacije, jačaju lokalne ekonomske mreže i doprinose društvenom razvoju čini ih ključnim akterima u procesu transformacije i modernizacije regionalne ekonomije. Kako bi se maksimalno iskoristio potencijal privatnog sektora, potrebna je kontinuirana suradnja između poduzeća, lokalne uprave i drugih relevantnih dionika u cilju stvaranja povoljnog poslovnog okruženja koje će omogućiti daljnji rast i razvoj Varaždinske županije.

Cilj ovog završnog rada je istražiti i analizirati utjecaj privatnih poduzeća na razvoj lokalnog gospodarstva u Varaždinskoj županiji. Rad će se fokusirati na identifikaciju ključnih sektora u kojima privatna poduzeća najviše doprinose ekonomskom rastu, zapošljavanju i društvenom razvoju, te će se istražiti izazovi i prilike s kojima se ta poduzeća suočavaju u svom poslovanju unutar županije. Svrha ovog završnog rada je pružiti dublje razumijevanje uloge privatnih poduzeća u razvoju lokalne ekonomije Varaždinske županije, kako bi se utvrdilo u kojoj mjeri njihovo poslovanje doprinosi ukupnom gospodarskom razvoju regije. Rezultati istraživanja mogu poslužiti kao temelj za preporuke lokalnim vlastima i poduzetnicima u oblikovanju strategija koje potiču daljnji razvoj i jačanje gospodarstva kroz podršku privatnim poduzećima.

Znanstvene metode koje primijenjene u radu jesu metoda deskripcije, metoda analize i sinteze, metoda generalizacije, metoda indukcije i dedukcije, metoda statističke analize vremenskih nizova sa tabličnim i grafičkim vizualima te metoda analize i sinteze.

Rad se sastoji od pet poglavlja. U *Uvodu* su definirani svrha i cilj istraživanja, navedene znanstvene metode koje su korištene u radu te ukratko opisana kompozicija rada. *Uloga privatnih poduzeća u lokalnom ekonomskom razvoju* naslov je prvog poglavlja. U njemu je

opisana uloga privatnih poduzeća na ekonomski razvoj s društvenim, ekonomskim i infrastrukturnim implikacijama na lokalno gospodarstvo. Drugo poglavlje rada je *Analiza privatnih poduzeća u Varaždinskoj županiji*. U njemu su prikazani trendovi i strukture privatnog sektora Varaždinske županije. *Studija slučaja – utjecaj poslovanja odabranih privatnih poduzeća na gospodarstvo Varaždinske županije* naslov je trećeg poglavlja. U njemu je prikazana komparativna analiza poslovanja najsnažnijih poduzeća u Varaždinskoj županiji i njihov utjecaj na razvoj gospodarstva županije. U *Zaključku* sumirani su najvažniji dijelovi rada te su iskazane zaključne misli autorice o istraženoj temi.

1. ULOGA PRIVATNIH PODUZEĆA U LOKALNOM EKONOMSKOM RAZVOJU

Uloga privatnih poduzeća u lokalnom ekonomskom razvoju predstavlja temeljni faktor u oblikovanju gospodarske dinamike i prosperiteta svake regije. Privatna poduzeća, kao pokretači ekonomskih aktivnosti, imaju ključnu ulogu u stvaranju radnih mjesta, povećanju proizvodnje, poticanju inovacija i generiranju prihoda koji omogućuju daljnje investicije i razvoj infrastrukture. Njihova aktivnost ne samo da pridonosi izravnom povećanju gospodarskog outputa, već također jača ekonomske mreže kroz suradnju s lokalnim dobavljačima i potrošačima. U kontekstu lokalnog ekonomskog razvoja, privatna poduzeća igraju nezamjenjivu ulogu i u prilagođavanju ekonomskih politika i strategija kako bi se zadovoljile specifične potrebe i potencijali lokalne zajednice. Njihov utjecaj na stvaranje i distribuciju bogatstva, smanjenje nezaposlenosti i povećanje kvalitete života stanovništva čini ih ključnim akterima u postizanju dugoročnog i održivog gospodarskog razvoja. U tom smislu, razumijevanje uloge privatnih poduzeća postaje nužno za oblikovanje učinkovitih strategija lokalnog razvoja koje će omogućiti balansiran i inkluzivan gospodarski rast.

1.1. Važnost privatnih poduzeća u lokalnom gospodarstvu

Privatna poduzeća igraju ključnu ulogu u razvoju lokalnog gospodarstva, djelujući kao pokretači ekonomskog rasta, inovacija, zapošljavanja i društvene kohezije. Njihova važnost za lokalnu ekonomiju proizlazi iz sposobnosti da mobiliziraju resurse, stvaraju dodanu vrijednost i prilagođavaju se promjenjivim tržišnim uvjetima, čime potiču gospodarski dinamizam unutar zajednice (Bradov 2007, 55). Ova uloga privatnih poduzeća posebno dolazi do izražaja u manjim i srednje velikim regijama, gdje mogu imati značajan utjecaj na ekonomske prilike i standard života lokalnog stanovništva. Privatna poduzeća značajno doprinose stvaranju novih radnih mjesta. Zapošljavanje je jedan od glavnih načina na koji privatni sektor izravno utječe na lokalno gospodarstvo. Otvaranjem novih radnih mjesta, poduzeća pomažu u smanjenju nezaposlenosti, povećavaju dostupnost radne snage te doprinose poboljšanju životnog standarda stanovništva (Hisrich et al. 2011, 47). U regijama poput Varaždinske županije, koja se tradicionalno oslanja na industrijsku proizvodnju, rast privatnih poduzeća može izravno pridonijeti smanjenju odlaska stanovništva i održavanju vitalnosti lokalnih zajednica.

Privatna poduzeća su ključni izvor inovacija i tehnološkog napretka. Mala i srednja poduzeća (MSP) često imaju veću fleksibilnost i sposobnost brze prilagodbe novim tehnologijama i tržišnim trendovima u usporedbi s velikim korporacijama (Alpeza et al. 2007, 64). Uvođenje inovacija ne samo da povećava konkurentnost tih poduzeća na regionalnoj, nacionalnoj i globalnoj razini, već također pridonosi rastu produktivnosti unutar lokalne ekonomije. Tehnološki napredak koji iniciraju privatna poduzeća može stvoriti pozitivne sporedne učinke, kao što su povećana potreba za specijaliziranom radnom snagom i rast u sektoru obrazovanja i obuke. Privatna poduzeća imaju važnu ulogu u razvoju poduzetničke kulture unutar lokalne zajednice. Potičući poduzetništvo, ona pridonose stvaranju ekosustava u kojem novi poslovni subjekti mogu rasti i napredovati (Bradov 2007, 57). Ovaj proces često uključuje prijenos znanja i iskustava između različitih generacija poduzetnika, što dodatno jača lokalnu ekonomiju. Kultura poduzetništva ne samo da omogućava stvaranje novih poslovnih prilika, već također pomaže u diversifikaciji lokalnog gospodarstva, čime se smanjuje ovisnost o nekoliko velikih gospodarskih subjekata ili sektora.

Privatna poduzeća značajno doprinose fiskalnoj stabilnosti lokalnih vlasti kroz porezne prihode. Plaćanjem poreza na dobit, poreza na dodanu vrijednost (PDV-a), te doprinosa za socijalno i zdravstveno osiguranje, privatni sektor pruža financijsku osnovu za funkcioniranje lokalne samouprave. Ovi prihodi omogućuju lokalnim vlastima da financiraju javne usluge, infrastrukturu i druge projekte od javnog interesa (Hisrich et al. 2011, 49). U situacijama kada je lokalno gospodarstvo dobro razvijeno, a privatna poduzeća uspješno posluju, povećava se mogućnost financiranja i implementacije lokalnih razvojnih strategija koje dodatno potiču ekonomski rast i društvenu koheziju. Privatna poduzeća često djeluju kao važni partneri lokalne zajednice u projektima društveno odgovornog poslovanja. Kroz različite oblike suradnje, kao što su donacije, sponzorstva, ili zajednički projekti s lokalnim organizacijama, privatni sektor može igrati ključnu ulogu u rješavanju društvenih problema, poboljšanju kvalitete života i očuvanju okoliša (Hisrich et al. 2011, 50). Ovakvi oblici suradnje često rezultiraju dugoročnim koristima za obje strane – poduzeća jačaju svoj ugled i društvenu odgovornost, dok zajednica dobiva potrebna sredstva i podršku za projekte od šireg društvenog značaja.

Privatna poduzeća doprinose globalnom povezivanju lokalnih gospodarstava. Sposobnost poduzeća da izvoze svoje proizvode i usluge na strana tržišta dovodi do povećanja prihoda, ali i do širenja lokalnih poslovnih mreža na međunarodnu razinu (Alpeza et al. 2007, 66). Ovo globalno povezivanje omogućuje ne samo bolji plasman lokalnih proizvoda i usluga, već i pristup novim tehnologijama, znanjima i investicijama. Povezanost s globalnim tržištima pomaže lokalnim gospodarstvima da postanu konkurentnija, inovativnija i otpornija na vanjske

ekonomske šokove. U kontekstu Varaždinske županije, privatna poduzeća igraju značajnu ulogu u održavanju gospodarske stabilnosti i poticanju regionalnog razvoja. Tradicionalno oslonjena na sektor tekstilne i drvne industrije, regija je kroz godine diversificirala svoje gospodarstvo, privlačeći investicije u druge sektore poput prehrambene industrije, metalske obrade i turizma (Grad Varaždin 2024.). U tom procesu, privatna poduzeća su bila ključna u prijelazu prema moderniziranom i dinamičnom gospodarstvu, koje je u stanju prilagoditi se izazovima globalizacije i promjenjivih tržišnih uvjeta.

Iako privatna poduzeća donose brojne prednosti, njihova uspješnost često ovisi o podršci lokalne i nacionalne politike. Poticaji za ulaganje, olakšavanje pristupa financiranju, te podrška obrazovanju i razvoju vještina, samo su neki od faktora koji mogu dodatno unaprijediti njihovu sposobnost da pozitivno utječu na lokalno gospodarstvo.

1.2. Ekonomske implikacije privatnih poduzeća

Privatna poduzeća imaju višestruke ekonomske implikacije na lokalno, regionalno i nacionalno gospodarstvo. Njihov utjecaj proteže se preko različitih aspekata ekonomskog života, uključujući zapošljavanje, inovacije, investicije, konkurentnost, te društvenu stabilnost. Jedna od najvažnijih ekonomskih implikacija privatnih poduzeća jest stvaranje radnih mjesta (Stilin 2009, 71). Privatni sektor, osobito MSP, čini okosnicu zapošljavanja u mnogim ekonomijama. Uspostavljanje novih poduzeća vodi do povećanja broja zaposlenih, smanjenja nezaposlenosti i povećanja dohotka u lokalnim zajednicama. Kako se poduzeća šire, povećava se i potražnja za različitim vrstama radne snage, što može dovesti do poboljšanja kvalifikacija i obrazovnih prilika za lokalno stanovništvo. Na nacionalnoj razini, rast privatnog sektora doprinosi smanjenju nezaposlenosti i povećanju fiskalnih prihoda kroz poreze na dohodak i socijalne doprinose.

Inovacije su također ključna ekonomska implikacija privatnih poduzeća. Privatna poduzeća su često pokretači tehnološkog napretka, jer se suočavaju s konkurencijom koja ih prisiljava na stalna poboljšanja u proizvodnji, uslugama i upravljanju (Brettel et al. 2021, 171). Inovacije koje poduzeća uvode mogu poboljšati produktivnost, smanjiti troškove i stvoriti nove proizvode i usluge koji zadovoljavaju potrebe tržišta. Time se ne samo poboljšava konkurentnost pojedinih poduzeća već se i jača cjelokupno gospodarstvo, koje postaje otpornije na vanjske šokove i promjene na globalnom tržištu. Investicije su još jedan važan aspekt ekonomskih implikacija privatnih poduzeća. Privatna poduzeća ulažu u proizvodnju, tehnologiju,

istraživanje i razvoj, što dovodi do rasta kapitalnih resursa i tehnološke baze ekonomije (Hisrich et al. 2011, 54). Ove investicije ne samo da doprinose rastu BDP-a već i stvaraju osnove za dugoročni ekonomski rast i održivost. Osim toga, uspjeh privatnih poduzeća privlači strane investicije, što dodatno jača ekonomsku bazu i omogućava prijenos tehnologije i znanja iz razvijenijih zemalja.

Konkurentnost ekonomije je također usko povezana s djelovanjem privatnih poduzeća. Poduzeća koja djeluju na otvorenom tržištu kontinuirano teže poboljšanju svojih proizvoda, usluga i operacija kako bi ostala konkurentna. To potiče efikasnost, smanjuje cijene i poboljšava kvalitetu proizvoda i usluga dostupnih potrošačima (Chakrabarty 2009, 37). Visoka razina konkurentnosti unutar privatnog sektora može dovesti do stvaranja regionalnih ili nacionalnih "centara izvrsnosti" u određenim industrijama, što dalje jača poziciju zemlje na globalnoj ekonomskoj sceni. Društvena stabilnost je također jedna od značajnih ekonomskih implikacija privatnih poduzeća. Kroz stvaranje radnih mjesta i povećanje dohotka, privatna poduzeća doprinose smanjenju siromaštva i povećanju društvene mobilnosti (Herman et al. 2016, 12). Osim toga, stabilan i rastući privatni sektor može pomoći u ublažavanju regionalnih razlika u razvoju, potičući gospodarski rast u manje razvijenim područjima i smanjujući migracijski pritisak na veće urbane centre.

Porezni prihodi koje generiraju privatna poduzeća predstavljaju još jednu ključnu ekonomsku implikaciju. Kroz plaćanje poreza na dobit, PDV-a, carina i drugih fiskalnih obveza, privatni sektor osigurava značajan izvor prihoda za vladu (Škrtić 2008, 44). Ovi prihodi omogućavaju financiranje javnih usluga, infrastrukture, obrazovanja i zdravstvene skrbi, što zauzvrat stvara povoljno okruženje za daljnji rast privatnog sektora i opće društveno blagostanje. Privatna poduzeća također mogu imati i neke negativne ekonomske implikacije, osobito ako nisu pravilno regulirana. Primjerice, monopolizacija tržišta od strane nekoliko velikih poduzeća može smanjiti konkurenciju, što vodi do viših cijena i smanjene kvalitete proizvoda i usluga za potrošače. Također, neka poduzeća mogu težiti maksimiziranju profita na štetu okoliša ili društvenih standarda, što može imati dugoročne negativne posljedice za društvo.

1.3. Društvene implikacije privatnih poduzeća

Jedna od najizraženijih društvenih implikacija privatnih poduzeća je stvaranje radnih mjesta. Privatni sektor često pruža veći broj prilika za zaposlenje u usporedbi s javnim sektorom,

posebice u malim i srednjim poduzećima. Kroz zapošljavanje, poduzeća omogućuju pojedincima da steknu financijsku stabilnost, što izravno doprinosi smanjenju siromaštva i socijalnih nejednakosti (Škrtić 2006, 48). Zaposlenici dobivaju priliku za profesionalni razvoj, što ne samo da poboljšava njihove vještine i sposobnosti, već također povećava njihovu društvenu mobilnost. Privatna poduzeća igraju ključnu ulogu u obrazovanju i obuci radne snage. Kroz razne programe obuke, stažiranja i suradnje s obrazovnim institucijama, poduzeća doprinose razvoju specifičnih vještina koje su potrebne na tržištu rada (Širola 2014, 15). Ovaj vid suradnje često rezultira boljim povezivanjem obrazovnog sustava s realnim potrebama gospodarstva, čime se smanjuje jaz između obrazovnih programa i zahtjeva tržišta rada. Ulaganja u ljudski kapital ne samo da povećavaju produktivnost zaposlenika, već također stvaraju društvo koje je sposobnije prilagoditi se promjenama i inovacijama.

Privatna poduzeća imaju potencijal značajno doprinijeti socijalnoj uključenosti, osobito kroz programe koji promiču ravnopravnost i različitost na radnom mjestu. Kroz aktivnu politiku zapošljavanja, poduzeća mogu pružiti prilike za marginalizirane skupine, uključujući žene, manjine i osobe s invaliditetom (Herman et al. 2016, 14). Osim toga, poduzeća koja promiču inkluzivne prakse doprinose razvoju kulture jednakih mogućnosti, što ima pozitivne posljedice na cijelo društvo. Privatna poduzeća imaju značajan utjecaj na okoliš, stoga je njihova uloga u promicanju održivosti ključna. Sve više poduzeća prepoznaje važnost održivih praksi, ne samo kao odgovornost prema društvu, već i kao način postizanja dugoročne konkurentnosti. Kroz implementaciju ekološki prihvatljivih tehnologija, smanjenje otpada i emisija, te odgovorno korištenje resursa, poduzeća mogu značajno smanjiti svoj ekološki otisak. Održivost postaje sve važniji aspekt poslovne strategije, a poduzeća koja uspješno integriraju održive prakse često uživaju veće povjerenje i lojalnost potrošača.

Privatna poduzeća također igraju značajnu ulogu u promicanju kulture i društvenih vrijednosti. Kroz sponzorstva, donacije i suradnju s kulturnim institucijama, poduzeća doprinose razvoju umjetnosti, sporta i obrazovanja (Hisrich et al. 2011, 58). Ove aktivnosti ne samo da obogaćuju kulturni život zajednica, već i jačaju identitet i koheziju društva. Poduzeća koja se angažiraju u društveno odgovornim inicijativama često postaju uzor drugima, promičući vrijednosti poput solidarnosti, odgovornosti i održivog razvoja. Privatna poduzeća imaju ključnu ulogu u poticanju gospodarskog razvoja, što izravno utječe na društvene promjene. Razvoj novih tehnologija, inovacija i poslovnih modela često dolazi iz privatnog sektora, a te promjene imaju širok društveni utjecaj (Alpeza et al. 2007, 68). Digitalizacija, na primjer, koju potiču privatna poduzeća, transformira način na koji ljudi rade, komuniciraju i konzumiraju

informacije. Iako ove promjene donose brojne koristi, također otvaraju pitanja o privatnosti, sigurnosti i jednakom pristupu tehnologiji.

Privatna poduzeća igraju ključnu ulogu u oblikovanju društvenih odnosa i kvalitete života u zajednicama u kojima djeluju. Njihov utjecaj nadilazi ekonomski doprinos, obuhvaćajući aspekte zapošljavanja, obrazovanja, socijalne uključenosti, zaštite okoliša, kulture i šire društvene promjene. Kako bi se osiguralo da ovaj utjecaj bude pozitivan i održiv, potrebno je da privatna poduzeća prepoznaju svoju odgovornost prema društvu i aktivno se uključe u promicanje društvenih i ekoloških vrijednosti.

1.4. Infrastrukturne implikacije privatnih poduzeća

Infrastruktura igra ključnu ulogu u poslovanju privatnih poduzeća, oblikujući njihovu sposobnost za učinkovito funkcioniranje, rast i konkurentnost. Od prometne infrastrukture do telekomunikacijskih mreža i energetske opskrbe, infrastruktura utječe na mnoge aspekte poslovanja. Prometna infrastruktura, koja uključuje ceste, željeznice, zračne luke i luke, ključna je za logistiku i distribuciju proizvoda (Stilin 2009, 73). Kvalitetna prometna infrastruktura omogućuje brži i učinkovitiji transport roba, smanjujući troškove i vrijeme isporuke. Ovo je posebno važno za sektore kao što su maloprodaja i proizvodnja, gdje je pravilan lanac opskrbe presudan za zadovoljstvo kupaca i konkurentnost.

Telekomunikacijska infrastruktura, uključujući širokopojasni internet, mobilne mreže i telekomunikacijske linije, postala je neophodna za gotovo sve aspekte modernog poslovanja (Chakrabarty 2009, 39). Digitalna povezanost omogućava brzu komunikaciju, online trgovinu, udaljeni rad i korištenje cloud usluga. Kvaliteta i brzina telekomunikacijskih mreža mogu značajno utjecati na učinkovitost poslovanja. Energetska infrastruktura, uključujući opskrbu električnom energijom, plinom i obnovljivim izvorima energije, ključna je za svakodnevno poslovanje. Stabilna i pouzdana opskrba energijom osigurava kontinuitet proizvodnje i smanjuje rizik od prekida rada. Energija također čini značajan dio operativnih troškova, pa stabilne cijene i dostupnost energije utječu na profitabilnost. Poduzeća koja koriste visoke količine energije, poput industrijskih pogona, ovise o pouzdanim izvorima energije za svoje procese (Brettel et al. 2012, 40). Također, raste interes za održive energetske opcije, što potiče poduzeća na ulaganje u obnovljive izvore energije i energetske učinkovite tehnologije. Povećana ulaganja u zelenu energiju mogu smanjiti troškove i poboljšati ekološki otisak poduzeća.

Infrastruktura za vodu i otpad također ima značajan utjecaj na poslovanje, posebno za sektore koji koriste velike količine vode ili generiraju značajne količine otpada. Kvalitetna vodovodna infrastruktura osigurava pouzdanu opskrbu vodom za proizvodne procese i održavanje poslovanja. S druge strane, učinkovito upravljanje otpadom je ključno za smanjenje troškova i usklađivanje s ekološkim standardima (Stilin 2009, 74). Poduzeća u industrijama kao što su prehrambena proizvodnja i kemijska industrija posebno su ovisna o kvaliteti vodovodne infrastrukture i sustavima za upravljanje otpadom. Problemi s opskrbom vodom ili neefikasno upravljanje otpadom mogu uzrokovati poremećaje u proizvodnji i dodatne troškove.

Privatna ulaganja u infrastrukturne projekte mogu unaprijediti kvalitetu i kapacitet infrastrukture, čime se stvara povoljno okruženje za poslovanje. Privatne tvrtke često surađuju s vladinim tijelima u projektima javne infrastrukture, kao što su izgradnja cesta, mostova i zgrada. Zakon o javno-privatnom partnerstvu (JPP) omogućuje poduzećima da ulažu u projekte koji im mogu donijeti dugoročne koristi, dok istovremeno pomažu u razvoju zajednice (Hisrich et al. 2011, 59). Razvoj poslovnih parkova i industrijskih zona može poboljšati dostupnost infrastrukture za poduzeća, privući nove investitore i stvoriti nova radna mjesta. Privatne tvrtke koje se bave razvojem tehnologije često nude rješenja za poboljšanje infrastrukture, kao što su pametne mreže za energiju i napredne telekomunikacijske usluge.

2. ANALIZA PRIVATNIH PODUZEĆA U VARAŽDINSKOJ ŽUPANIJI

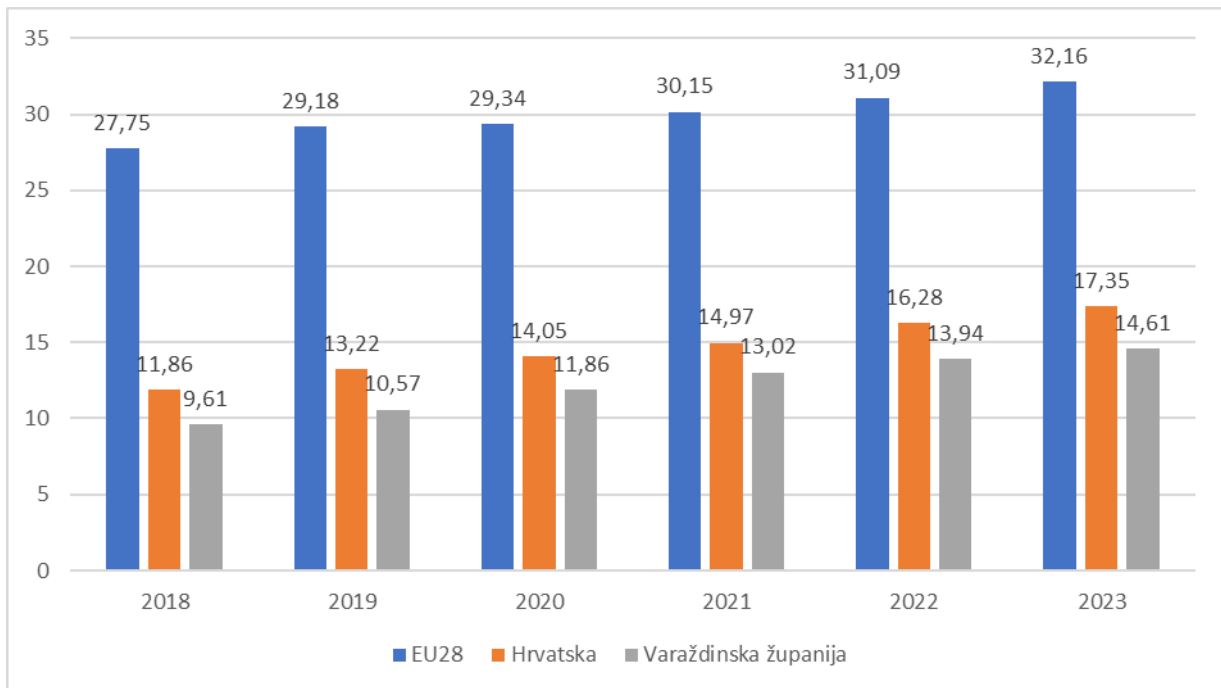
Varaždinska županija, smještena u sjeverozapadnom dijelu Hrvatske, predstavlja značajan gospodarski i kulturni centar. Privatna poduzeća u ovoj regiji igraju ključnu ulogu u gospodarskom razvoju, pružanju zaposlenja i unapređenju lokalnih usluga i infrastrukture. Razumijevanje specifičnosti privatnog sektora u Varaždinskoj županiji omogućava bolje planiranje i usklađivanje lokalnih razvojnih politika, a također pomaže identificirati strategije za poticanje daljnjeg rasta i konkurentnosti. U ovom poglavlju analizirat će se različiti aspekti privatnih poduzeća u Varaždinskoj županiji, uključujući njihovu strukturu, sektorijalnu raspodjelu, gospodarski učinak, te izazove i prilike s kojima se suočavaju. Posebna pažnja bit će posvećena analizi MSP-a koja čine veliki dio privatnog sektora u regiji, kao i velikih poduzeća čiji utjecaj na lokalno gospodarstvo može biti presudan.

2.1. Struktura privatnog sektora Varaždinske županije

Struktura privatnog sektora u Varaždinskoj županiji odražava raznolikost i dinamičnu ekonomsku sliku regije. Razumijevanje ove strukture pomaže u analizi gospodarskog razvoja i potencijala za buduće investicije. Privatni sektor u Varaždinskoj županiji obuhvaća širok spektar djelatnosti i poslovnih subjekata, uključujući mala i srednja poduzeća, veće korporacije, start - upe i poduzetnike.

Proizvodni sektor je značajan dio privatnog sektora Varaždinske županije, uključujući različite grane poput tekstilne industrije, metaloprerađivačke industrije, prehrambene industrije i proizvodnje građevinskih materijala. U ovoj kategoriji su prisutni i mnogi lokalni proizvođači koji nude proizvode za domaće i međunarodno tržište. Uslužni sektor obuhvaća širok raspon djelatnosti, uključujući trgovinu, financijske usluge, turizam, obrazovanje, zdravstvo i profesionalne usluge kao što su pravne i računovodstvene usluge (Grad Varaždin 2024.). Turizam, s posebnim naglaskom na kulturni i ruralni turizam, bilježi rast i doprinosi značajnom dijelu gospodarstva regije. Iako je poljoprivreda postala manji dio ukupnog gospodarstva u usporedbi s prošlošću, još uvijek igra važnu ulogu u lokalnoj ekonomiji. Poljoprivredni sektor uključuje uzgoj žitarica, stočarstvo i vinogradarstvo, s naglaskom na održive prakse i kvalitetne proizvode (Cini i Varga 2009, 67). Sektor graditeljstva uključuje građevinske tvrtke koje se bave izgradnjom stambenih i komercijalnih objekata, infrastrukture te renovacijom i

restauracijom postojećih objekata. Ovaj sektor je ključan za razvoj infrastrukture i urbano planiranje.

Grafikon 1. BDP per capita u EU28, Hrvatskoj i Varaždinskoj županiji u razdoblju od 2018. – 2023. godine (mil. eur)

Izvor: izrada autorice prema DZS, 2024. i Grad Varaždin, 2022.

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku, u 2023. godini bruto domaći proizvod (BDP) Varaždinske županije činio je 3,6% ukupnog BDP-a Republike Hrvatske. U razdoblju od 2018. do 2023. godine, BDP na razini županije pokazuje stalni rast. Međutim, BDP po glavi stanovnika u Varaždinskoj županiji i dalje zaostaje za nacionalnim prosjekom, smanjujući se za 11,18% u odnosu na prosjek Republike Hrvatske. Također, BDP po glavi stanovnika u Varaždinskoj županiji čini samo 42,2% prosjeka BDP-a po stanovniku u Europskoj uniji (EU-28). Iako je u posljednjih pet godina zabilježen kontinuirani rast BDP-a po glavi stanovnika, on i dalje zaostaje za prosjekom EU-a.

Prerađivačka industrija zadržava dominantan udio u bruto dodanoj vrijednosti (BDV) županije. U 2023. godini, Varaždinska županija je izvezla robu i usluge u ukupnoj vrijednosti od 1,2 milijarde eura (DZS, 2024.), što je četvrto mjesto među hrvatskim županijama po vrijednosti izvoza. Uvoz u Varaždinskoj županiji u istoj godini iznosio je 676,9 milijuna eura, čime županija zauzima treće mjesto po vrijednosti uvoza među hrvatskim županijama. Pozitivan saldo vanjskotrgovinske bilance (VTB) Varaždinske županije u 2022. godini

nastavljen je s iznosom od 557,4 milijuna eura (Grad Varaždin 2022.), održavajući trend pozitivne vanjskotrgovinske bilance u odnosu na 2019. godinu.

U 2021. godini, ukupni broj radno aktivnog stanovništva u Varaždinskoj županiji iznosio je 56.876 osoba, što predstavlja 44,8% ukupne populacije. Tijekom razdoblja od 2017. do 2022. godine, broj radno aktivnih osoba kontinuirano je rastao pa je 2022. dosegao 55.461, što je povećanje od 5,37% u odnosu na 2017. godinu (Grad Varaždin 2022.). Na razini županije, broj zaposlenih također je rastao, i to za 5,91% između 2017. i 2021. godine. U razdoblju od 2011. do 2021. godine, broj stanovnika u UP-u je porastao, a značajan dio ovog rasta zaposlenosti postignut je uvozom radne snage.

Tablica 1. Kvantitativni pokazatelji privatnih poduzeća u Varaždinskoj županiji u 2022. godini

JLS	PODUZEĆA				Ukupno	Zaposleni ³⁸
	Mikro	Mala	Srednja	Velika		
Varaždin	1.898	235	32	11	2.176	21.003
Ludbreg	172	26	7	2	207	2.734
Novi Marof	180	20	3	1	204	1.455
Varaždinske Toplice	91	9	4	-	104	735
Beretinec	17	1	-	-	-	18
Gornji Knežinec	99	17	0	0	1	117
Jalžabet	48	3	2	2	3	56
Martijanec	29	1	2	-	-	32
Maruševec	66	9	2	-	-	77
Petrijanec	61	10	2	0	0	73
Sračinec	80	11	-	-	-	91
Sveti Ilija	32	7	-	-	-	39
Trnovec Bartolovečki	100	23	3	1	1	127
Vidovec	78	9	-	-	-	87
Vinica	57	8	-	-	-	65
UKUPNO/PR OSJEK UP	3.008	389	57	19	19	3.472

Izvor: Grad Varaždin, 2022.

Mala i srednja poduzeća čine okosnicu privatnog sektora u Varaždinskoj županiji. Ova poduzeća su ključna za zapošljavanje i gospodarski rast, te su često uključena u lokalnu proizvodnju, trgovinu i usluge. MSP-ovi pružaju fleksibilnost i prilagodljivost, te igraju važnu ulogu u inovacijama i konkurentnosti (Širola 2014, 22). Veća poduzeća prisutna su u sektorima poput proizvodnje i trgovine, te često imaju značajan utjecaj na lokalnu ekonomiju kroz zapošljavanje, investicije i doprinos općem razvoju regije. Ova poduzeća često nude specijalizirane proizvode i usluge, te mogu imati širu prisutnost na nacionalnom i

međunarodnom tržištu. U Varaždinskoj županiji raste broj startupa i inovativnih poduzeća, posebno u tehnološkom sektoru (FINA, 2022.). Ova poduzeća donose nova rješenja, tehnologije i poslovne modele, te imaju potencijal za značajan utjecaj na budući razvoj gospodarstva regije.

U 2022. godini, na području Urbane područja Varaždin (UP Varaždin), registrirano je 3.472 poduzeća (Grad Varaždin, 2022.), pri čemu se čak 99% njih svrstava u kategoriju malih i srednjih poduzetnika. Ova visoka koncentracija MSP-a značajno doprinosi ciljevima nacionalne ekonomske politike, s obzirom na to da su MSP-ovi ključni za razvoj novih tehnologija i inovacija. Od ukupnog broja poduzeća, njih 63% smješteno je u gradu Varaždinu (Grad Varaždin, 2022.), što podcrtava njegovu ulogu kao gospodarskog središta urbanog područja. Prosječna mjesečna neto plaća u gradu Varaždinu iznosila je 917 eura, dok je prosjek na razini cijele županije bio 988 eura (HZZ, 2024.). Analizom ukupnih prihoda poduzetnika, grad Varaždin se ističe kao najveći generator prihoda, dok su Općina Trnovec Bartolovečki, zahvaljujući poduzetničkoj zoni, grad Ludbreg i grad Novi Marof također značajni u pogledu prihoda. U sektoru građevinarstva zabilježene su najviše plaće, s prosječnim iznosom od 943 eura, dok su plaće u sektoru poljoprivrede najniže, s prosječnim iznosom od 721 eura (HZZ, 2024.). Prerađivačka industrija, u kojoj je zaposleno gotovo polovica svih radnika u gradu Varaždinu, isplaćivala je prosječnu mjesečnu neto plaću od 963 eura (HZZ, 2024.).

Najveća poduzeća u Varaždinskoj županiji nalaze se u tri jedinice lokalne samouprave unutar UP-a i čine glavne nositelje prihoda i najveće poslodavce. U gradu Varaždinu, to su KOKA d.d., Vindija d.d. i Varteks d.d.; u Gornjem Knegincu, YTRES d.o.o.; a u Trnovcu Bartolovečkom, Boxmark Leather d.o.o. (Grad Varaždin, 2024.). Većina poduzeća u Varaždinskoj županiji u vlasništvu je privatnih osoba ili obitelji. Ova poduzeća često imaju lokalne korijene i aktivno doprinose razvoju zajednice kroz zapošljavanje i lokalna ulaganja. U regiji su prisutne i velike korporacije te franšize koje djeluju u različitim sektorima, uključujući maloprodaju, prehrambenu industriju i usluge. Ova poduzeća često donose globalne standarde poslovanja i kvalitetu proizvoda i usluga. U Varaždinskoj županiji postoje kooperative i zadruge, posebno u poljoprivrednom sektoru. Ove organizacije omogućuju malim proizvođačima zajednički pristup resursima, tržištu i tehničkoj podršci.

Privatni sektor je najkoncentriraniji u urbanim područjima kao što su Varaždin i Ludbreg, gdje se nalaze glavne industrijske zone, trgovine i poslovni centri (Cini i Varga 2009, 68). Ova područja privlače značajne investicije i nude brojne poslovne prilike. U ruralnim dijelovima županije, privatni sektor je usmjeren na poljoprivredu, mala poduzeća i obrte koji podržavaju lokalnu ekonomiju. Ovdje je fokus na očuvanju tradicije, razvoju turizma i malih industrijskih

aktivnosti. Struktura privatnog sektora u Varaždinskoj županiji je raznolika i dinamična, s različitim sektorima, veličinama poduzeća i vlasničkim strukturama koje zajedno doprinose gospodarskom razvoju regije. Od malih i srednjih poduzeća do velikih korporacija, od urbanih centara do ruralnih područja, privatni sektor u Varaždinskoj županiji pokazuje adaptivnost i sposobnost za inovacije koje omogućuju održiv rast i razvoj lokalne ekonomije. Razumijevanje ove strukture pomaže u identifikaciji prilika za buduće investicije i strategije za poticanje daljnjeg razvoja gospodarstva.

2.2. Izazovi i ograničenja privatnog sektora

Privatni sektor često se suočava s kompleksnim regulatornim okvirom i pravnim zahtjevima. Regulacije mogu obuhvatiti područja kao što su zaštita okoliša, sigurnost na radu, radna prava i porezni zakoni. Iako su ove regulacije često usmjerene na zaštitu javnog interesa, one mogu predstavljati značajno opterećenje za poduzeća, osobito za mala i srednja poduzeća koja nemaju resurse za usklađivanje s brojnim pravilima. Financiranje je ključan aspekt poslovanja, a privatni sektor često se suočava s poteškoćama u pristupu kapitalu. Ovo može biti rezultat nesigurnosti na tržištu, visokih kamatnih stopa ili ograničenog pristupa investicijama. Uvjeti financiranja mogu značajno utjecati na sposobnost poduzeća da se širi, investira u nove tehnologije ili prevaziđe privremene financijske poteškoće (Stilin 2009, 81). Konkurencija na tržištu može biti intenzivna, osobito u sektorima s niskim barijerama za ulazak. Poduzeća moraju kontinuirano inovirati i prilagođavati se kako bi zadržala konkurentsku prednost. Ovo može uključivati unapređenje proizvoda i usluga, smanjenje troškova i poboljšanje operativne učinkovitosti.

Potražnja za proizvodima i uslugama može se mijenjati zbog promjena u potrošačkim preferencijama, ekonomskim uvjetima ili tehnološkim naprecima. Privatni sektor mora biti sposoban predvidjeti ove promjene i prilagoditi se njima kako bi ostao relevantan i uspješan. Uvođenje novih proizvoda ili usluga može biti skupo i riskantno, ali je nužno za dugoročni uspjeh. Brzi tehnološki napredak može predstavljati izazov za privatni sektor, osobito za poduzeća koja nisu spremna za tehnološke promjene ili nemaju sredstva za implementaciju novih tehnologija (Herman et al. 2016, 17). Digitalizacija i automatizacija mogu donijeti velike prednosti, ali također zahtijevaju značajna ulaganja i prilagodbu poslovnih procesa. Upravljanje ljudskim resursima predstavlja značajan izazov za privatni sektor. Pronalazak i zadržavanje

kvalificiranih zaposlenika, kao i upravljanje timovima, može biti složeno i skupo. Poticaji za razvoj vještina i stvaranje pozitivnog radnog okruženja ključni su za smanjenje fluktuacije zaposlenika i povećanje produktivnosti.

Tablica 2. Izazovi i ograničenja privatnog sektora Varaždinske županije

Izazov/Ograničenje	Opis	Moguće posljedice	Primjeri
Regulatorna i pravna ograničenja	Kompleksni zakoni i regulative	Povećani troškovi usklađivanja, pravni rizici	Troškovi usklađivanja s novim zakonima o zaštiti okoliša
Financijski izazovi	Poteškoće u pristupu kapitalu	Ograničena sposobnost širenja, ulaganja u inovacije	Teškoće u dobivanju kreditiranja za razvoj novih proizvoda
Konkurencija i tržišni pritisak	Intenzivna konkurencija na tržištu	Smanjena profitabilnost, potreba za inovacijama	Konkurencija između malih i velikih tehnoloških tvrtki
Promjene u potražnji i trendovima	Varijacije u potrošačkim preferencijama i ekonomskim uvjetima	Potreba za prilagodbom proizvoda i usluga	Brza promjena trendova u prehrambenoj industriji
Tehnološke promjene	Brzi napredak tehnologije	Potreba za ulaganjima u novu tehnologiju	Implementacija automatiziranih proizvodnih linija u tvornicama
Ljudski resursi i upravljanje talentima	Poteškoće u pronalaženju i zadržavanju kvalificiranih zaposlenika	Visoki troškovi zapošljavanja, visoka fluktuacija	Troškovi obuke novih zaposlenika u IT sektoru

Izvor: izrada autorice prema Grad Varaždin, 2022. i Hisrich et al., 2011.

Privatni sektor suočava se s različitim izazovima i ograničenjima koji mogu značajno utjecati na njegovu sposobnost za rast i uspjeh. Razumijevanje i upravljanje tim izazovima ključno je za razvoj strategija koje će omogućiti održivost i konkurentnost. Kroz pravilan pristup i prilagodbu, poduzeća mogu prevladati ove prepreke i iskoristiti prilike za razvoj i uspjeh na tržištu.

3. STUDIJA SLUČAJA – UTJECAJ POSLOVANJA ODABRANIH PRIVATNIH PODUZEĆA NA GOSPODARSTVO VARAŽDINESKE ŽUPANIJE

U ovom poglavlju izradit će se analiza stvarnog utjecaja poslovanja odabranih privatnih poduzeća na gospodarstvo Varaždinske županije. Studija slučaja omogućava dubinsko razumijevanje kako specifična poduzeća doprinose lokalnom gospodarskom razvoju, identificirajući ključne čimbenike koji oblikuju njihov utjecaj i pružajući uvid u njihove ekonomske učinke. Odabrana poduzeća (Varteks d.d., Vindija d.d., Marlex d.o.o. i Solvis d.o.o.), koja su prepoznata kao značajni akteri u gospodarstvu županije, služe kao primjer za istraživanje širih ekonomskih i društvenih učinaka privatnog sektora.

3.1. Poslovna analitika i ekonomski profil Varteksa d.d.

Varteks d.d. predstavlja jedno od najstarijih i najprepoznatijih hrvatskih poduzeća u sektoru tekstilne industrije. Kao simbol kvalitete u hrvatskom modnom tržištu, Varteks se ističe kao vrhunski brend u segmentu tekstilnih proizvoda. Tvrtka se bavi maloprodajom tekstilnih artikala i proizvodnjom tkanina, a njezini proizvodi, poznati po izuzetnoj kvaliteti, proizvedeni su na domaćem tržištu i predstavljaju autentične hrvatske tekstilne proizvode (Varteks, 2024.). S dugogodišnjom tradicijom, Varteks je stekao reputaciju brendirane modne marke koja nudi širok spektar odjeće za različite namjene. Njezina modna konfekcija uključuje odjeću za muškarce i žene namijenjenu posebnim prilikama, kao što su zaštitna i radna odjeća, te odjeću za svečane prilike, uključujući odijela, kravate, košulje i haljine. Kao vodeći igrač u hrvatskoj tekstilnoj i modnoj industriji, Varteks je poznat po svojoj gotovo stoljetnoj tradiciji.

Osnovana 1918. godine kao Tekstilna tvornica Varaždin, Varteks je započeo s proizvodnjom vunenog prediva i tkanina 1922. godine, a do 1929. otvorena je prva prodavaonica (Varteks, 2024.). Tvornica je 1948. godine promijenila ime u Varteks i tijekom godina postala najveći proizvođač i izvoznik tekstila u Hrvatskoj. Danas, Varteks čini integriranu gospodarsku cjelinu koja obuhvaća proizvodnju prediva i tkanina, izradu gotovih odjevnih predmeta, te prodaju kroz vlastitu mrežu trgovina i podružnica u inozemstvu.

Iako je u svojim počecima zapošljavala preko 10.000 ljudi, tvrtka trenutno broji više od 600 zaposlenih (Varteks, 2024.), čime ostaje jedan od najvećih poslodavaca u sjeverozapadnoj Hrvatskoj. Varteks, koji aktualno još uvijek kotira na Zagrebačkoj burzi, privatiziran je 1992.

godine, a prethodno je bio društveno poduzeće Varteks Holding Varaždin. S obzirom na značajne financijske probleme unutar poduzeća koji su nastali kao posljedica dugogodišnjeg financijskog upravljanja, u srpnju 2024. godine nad Varteksom d.d. je pokrenut stečajni postupak. Stečaj se često pokreće zbog niza financijskih problema s kojima se poduzeće suočava. Jedan od ključnih razloga za pokretanje stečajnog postupka uključuje značajan broj neizvršenih obveza prema vjerovnicima, koje su ostale neplaćene više od 60 dana (Varaždin Aktualno, 2024.). Ovo razdoblje od 60 dana označava početak ozbiljnog kašnjenja u ispunjavanju financijskih obveza, što ukazuje na moguću nesposobnost poduzeća da pravovremeno podmiruje svoje dugove. Uz to, neisplata tri uzastopne plaće zaposlenicima također predstavlja ozbiljan znak financijskih poteškoća unutar poduzeća (Varaždin Aktualno, 2024.). Kada poduzeće ne može ispuniti svoje obaveze prema zaposlenicima, to ne samo da ugrožava financijsku sigurnost radnika, već može također potaknuti pravne postupke zbog neispunjavanja radnih ugovora i zakonskih obveza.

Tablica 3. Pokazatelji financijskog poslovanja Varteksa d.d. od 2019. – 2022. godine

Vartex d.d.	2019..	2020.	2021..	2022.
Prihodi (mil. eur)	20,97	14,99	6,47	6,82
Rashodi (mil. eur)	22,43	18,58	8,89	9,42
	-	-	-	
Neto dobit/gubitak (mil. eur)	1.347,0	4.114,0	2.953,0	-2.466,0
Broj zaposlenih	1.200,0	1.145,0	800,0	600,0
Imovina (mil. eur)	37,43	35,43	40,48	38,62

Izvor: izrada autorice prema GFI Varteksa od 2019. – 2022. godine, Zagrebačka burza

Uvidom u financijsko poslovanje Varteksa d.d. od 2019. – 2022. godine razvidni su značajni financijski gubici koji su rasli iz godine u godinu. U kontinuitetu su prihodi bili manji od rashoda, a neto gubitak je pokazao rast za 46% u promatranom razdoblju. Broj zaposlenih pokazao je trend pada za polovinu zbog neispunjavanja financijskih obveza na vrijeme, kašnjenja u isplati plaća te samim time rast zaduženosti poduzeća. Imovina Varteksa d.d. pokazala je manja odstupanja u kretanju te je ostala održiva unatoč značajnoj financijskoj nestabilnosti.

Varteks d.d., nekada istaknuti tekstilni div Varaždina, simbolizira uspjeh i značaj tekstilne industrije u regiji, a njegovo mjesto u gospodarskoj povijesti ne može se osporiti. Međutim, trenutna situacija u kojoj se poduzeće nalazi u stečaju odražava duboke izazove i nestabilnosti

u poslovanju koje su se akumulirale kroz vrijeme. Problemi poput neprilagođenosti tržištu, promjenama u potražnji i globalnoj konkurenciji doprinijeli su financijskim teškoćama koje su na kraju dovele do stečaja. Ova situacija služi kao upozorenje o važnosti prilagodbe i inovacija u dinamičnom poslovnom okruženju. U budućnosti, ključno će biti analizirati uzroke i lekcije iz Varteksove povijesti kako bi se spriječili slični problemi i osigurala dugoročna održivost za druge kompanije unutar tekstilne industrije i šire.

3.2. Poslovna analitika i ekonomski profil Marlexa d.o.o.

Marlex d.o.o. Varaždin je jedno od istaknutijih poduzeća u Varaždinskoj županiji, poznato po svojoj dugoj tradiciji i značajnom doprinosu lokalnom gospodarstvu. Kao tvrtka sa snažnim korijenima u industriji, Marlex se specijalizirao u određenim sektorskim područjima i kroz godine je razvio prepoznatljiv poslovni profil koji uključuje raznolike aspekte poslovanja, od proizvoda i usluga do tržišnih strategija i organizacijske strukture.

Marlex d.o.o. predstavlja značajan entitet u industriji PVC stolarije, ALU bravarije i IZO stakla, smješten u Varaždinu, Hrvatska (Marlex, 2024.). Osnovana 2003. godine, tvrtka je u privatnom vlasništvu i brzo je stekla reputaciju kao jedan od vodećih proizvođača u ovom sektoru. Svojim stalnim ulaganjem u razvoj tehnologije i obuke kadrova, Marlex je uspjela izgraditi čvrstu poziciju na tržištu i postati sinonim za visoku kvalitetu i inovativnost u proizvodnji PVC stolarije. Marlex d.o.o. posluje iz poslovnog prostora od 7000 kvadratnih metara smještenog na adresi Kučanska bb, Varaždin (Marlex, 2024.). Ovaj moderan proizvodni pogon opremljen je najnovijom tehnologijom i opremom, što omogućuje tvrtki da održi visoke standarde kvalitete u proizvodnji. Tvrtka je prepoznata po svojoj posvećenosti ulaganju u vrhunsku tehnologiju, što se očituje u njihovoj opremi i proizvodnim procesima.

U proizvodnji PVC stolarije, ALU bravarije i IZO stakla, Marlex koristi profil ALUPLAST Kunststoff-Fenstersysteme, koji je renomirana svjetska marka poznata po svojoj superiornoj kvaliteti (Marlex, 2024.). ALUPLAST je jedan od najvećih svjetskih proizvođača PVC profila, čime Marlex osigurava da njezini proizvodi zadovolje najviše standarde. Osim toga, tvrtka je opremljena najsuvremenijom proizvodnom linijom renomirane europske firme ELUMATEC. Ova linija predstavlja vrhunski standard u proizvodnji strojeva za obradu PVC i ALU profila, što dodatno potvrđuje predanost Marlexa kvaliteti i inovacijama u proizvodnji.

Tablica 4. Pokazatelji financijskog poslovanja Marlexa d.o.o. od 2019. – 2022. godine

Marlex d.o.o.	2019.	2020.	2021.	2022.
Prihodi (mil. eur)	17,91	19,64	21,36	25,88
Rashodi (mil. eur)	16,19	16,85	19,64	23,36
Neto dobit/gubitak (mil. eur)	1,7	2,8	1,7	2,5
Broj zaposlenih	230,0	232,0	221,0	253,0
Imovina (mil. eur)	12,74	15,13	15,4	19,24

Izvor: izrada autorice prema GFI Marlexa d.o.o. od 2019. – 2022. godine, FINA

Iz tablice 4. je vidljiv značajan financijski uspjeh Marlexa d.o.o. u promatranom razdoblju, sa rastom prihoda od 35%, kao i rastom neto dobiti za 32% u četiri promatrane godine. Rashodi su pratili rast prihoda, ali su u cijelom promatranom razdoblju bili manji od ukupnih prihoda, čime je poduzeće uspješno upravljalo svojim poslovanjem. U promatranom razdoblju je broj zaposlenih narastao za 23, a imovina za 6,7 milijuna eura.

Marlex d.o.o. uspješno posluje na cijelom teritoriju Hrvatske, pružajući visokokvalitetne proizvode širokom krugu korisnika. Osim na domaćem tržištu, proizvodi tvrtke prisutni su i u zemljama Europske unije. Ova šira geografska pokrivenost omogućuje Marlexu da dosegne različita tržišta i prilagodi svoje proizvode i usluge specifičnim potrebama i standardima različitih regija. Jedan od ključnih faktora uspjeha Marlex d.o.o. je njihova posvećenost održavanju visoke razine kvalitete u svim aspektima poslovanja. Korištenje najnovijih tehnologija i opreme omogućuje tvrtki da kontinuirano poboljšava svoje proizvode i usluge. Marlex se ističe u Hrvatskoj kao lider u kvaliteti strojeva i opreme za proizvodnju prozora od plastičnih masa i aluminija, što je omogućilo tvrtki da se pozicionira kao jedan od najboljih proizvođača u sektoru.

Marlex d.o.o. je primjer uspješnog poduzeća koje je zahvaljujući inovacijama, kvaliteti i strategijskom ulaganju u tehnologiju postalo prepoznatljivo na domaćem i međunarodnom tržištu. Svojom širokom ponudom proizvoda, modernim proizvodnim pogonom i prepoznatljivom tehnologijom, Marlex d.o.o. nastavlja jačati svoju poziciju na tržištu, pružajući vrhunske proizvode i usluge svojim kupcima. Tvrtka se i dalje usmjerava na održavanje i unapređenje kvalitete svojih proizvoda kako bi ispunila visoke standarde i očekivanja svojih korisnika, potvrđujući svoju reputaciju lidera u industriji PVC stolarije, ALU bravarije i IZO stakla.

3.3. Poslovna analitika i ekonomski profil Vindije d.o.o.

Vindija d.d. predstavlja jednu od najvažnijih i najprepoznatljivijih kompanija u prehrambenoj industriji Hrvatske. Sa sjedištem u Varaždinu, tvrtka je osnovana 1991. godine i od tada se etablirala kao lider u proizvodnji i distribuciji mliječnih proizvoda (Vindija, 2024.) Vindija d.d. je sinonim za kvalitetu i inovaciju u prehrambenoj industriji, a njezino ime postalo je neizostavan dio svakodnevne prehrane mnogih potrošača u Hrvatskoj.

Vindija d.d. nudi širok spektar proizvoda koji uključuju mlijeko, jogurte, sireve, kisele pavlake, maslac, kao i mnoge druge mliječne proizvode. Tvrtka se ističe svojim raznovrsnim portfeljem proizvoda koji zadovoljavaju različite prehrambene potrebe i preferencije potrošača.

Jedan od ključnih aspekata uspjeha Vindije d.d. je njezina predanost održavanju visoke razine kvalitete u svim fazama proizvodnje. Tvrtka koristi naprednu tehnologiju i opremu kako bi osigurala da njezini proizvodi zadovolje najstrože standarde sigurnosti i kvalitete. Svi procesi proizvodnje, od prijema sirovina do pakiranja gotovih proizvoda, podložni su strogom nadzoru i kontrolama koje jamče vrhunsku kvalitetu. U proizvodnji, Vindija d.d. koristi suvremene tehnologije i inovativne metode koje omogućuju visoku učinkovitost i standardizaciju proizvoda (Vindija, 2024.). Tvrtka se stalno usavršava i investira u modernizaciju svojih proizvodnih kapaciteta kako bi odgovorila na rastuće zahtjeve tržišta i promjenjive prehrambene trendove.

Tablica 5. Pokazatelji financijskog poslovanja Vindije d.o.o. od 2019. – 2022. godine

Vindija d.o.o.	2019.	2020.	2021.	2022.
Prihodi (mil. eur)	0,42	0,43	0,51	0,54
Rashodi (mil. eur)	0,4	0,41	0,46	0,49
Neto dobit/gubitak (mil. eur)	0,020	0,020	0,050	0,050
Broj zaposlenih	4.262	4.344	4.189	4.226
Imovina (mil. eur)	0,27	0,28	0,29	0,31

Izvor: izrada autorice prema GFI Vindije d.o.o. od 2019. – 2022. godine, FINA

Iz tablice 5. vidljiv je financijski uspjeh Vindije d.o.o. u promatranom razdoblju s porastom prihoda od 22% i porastom neto dobiti za 60%. Rashodi su rasli zajedno s приходima, no i dalje u manji u cijelom promatranom razdoblju. Broj zaposlenih varira u promatranom razdoblju gdje je Vindija d.o.o. imala najviše zaposlenih 2020. godine. Vrijednost imovine kontinuirano raste što ukazuje na ulaganja u resurse.

Vindija d.d. ima snažnu distribucijsku mrežu koja omogućuje da njezini proizvodi budu dostupni širom Hrvatske. Tvrtka posjeduje vlastitu flotu vozila koja je prilagođena za distribuciju prehrambenih proizvoda i osigurava pravovremenu dostavu proizvoda u trgovine i maloprodajne objekte. Pored domaćeg tržišta, Vindija d.d. se aktivno bavi i izvozom svojih proizvoda. Tvrtka izvozi na različita međunarodna tržišta, što joj omogućuje da proširi svoj doseg i stvori prisutnost na globalnoj razini. Kroz strategiju internacionalizacije, Vindija d.d. nastoji unaprijediti svoju prepoznatljivost i konkurentnost na međunarodnom tržištu (Vindija, 2024.).

Vindija d.d. se također fokusira na zdravlje i prehrambenu sigurnost svojih potrošača. Tvrtka se angažira u promicanju zdravih prehrambenih navika i nastoji ponuditi proizvode koji su nutritivno vrijedni i odgovaraju potrebama potrošača svih dobnih skupina. Kao dio svoje odgovornosti prema okolišu, Vindija d.d. implementira mjere održivosti u svojim poslovnim praksama. Tvrtka se usredotočuje na smanjenje ekološkog otiska svojih operacija, uključujući učinkovitiju potrošnju energije, smanjenje otpada i reciklažu materijala. Ove aktivnosti odražavaju predanost tvrtke prema održivom razvoju i zaštiti okoliša.

Inovacija je jedan od ključnih čimbenika koji doprinosi uspjehu Vindije d.d. Tvrtka se kontinuirano bavi istraživanjem i razvojem novih proizvoda i tehnologija. Uvođenje novih proizvoda i prilagodba postojećih asortimana tržišnim trendovima omogućuje Vindiji d.d. da ostane konkurentna i relevantna u dinamičnom sektoru prehrambene industrije. Vindija d.d. je primjer uspješne i dinamične tvrtke koja je kroz predanost kvaliteti, inovacijama i održivosti izgradila snažnu poziciju u prehrambenoj industriji. S opsežnim portfeljem proizvoda, modernom proizvodnom tehnologijom i učinkovitim distribucijskim mrežama, Vindija d.d. nastavlja igrati ključnu ulogu u prehrambenom sektoru Hrvatske i šire. Tvrtka se neprestano usavršava i prilagođava tržišnim zahtjevima, nastojeći ispuniti visoka očekivanja svojih potrošača i pridonijeti razvoju prehrambene industrije na globalnoj razini.

3.4. Poslovna analitika i ekonomski profil Solvisa d.o.o.

SOLVIS d.o.o. je renomirani hrvatski proizvođač fotonaponskih modula koji se ističe na globalnom tržištu zbog svoje predanosti kvaliteti, inovacijama i ekološkoj održivosti. Osnovan 2009. godine, SOLVIS je kroz godine postao ključni igrač u sektoru obnovljivih izvora energije, fokusirajući se na proizvodnju vrhunskih fotonaponskih modula koji pridonose održivom razvoju i zaštiti okoliša. SOLVIS moduli, razvijeni i proizvedeni u SOLVIS-u, rezultat su

sinergije visoko kvalificiranih stručnjaka i najsuvremenije proizvodne tehnologije (Solvis, 2024.). U proizvodnom procesu koristi se samo prvorazredne sirovine, a stroga kontrola kvalitete primjenjuje se na svakom koraku, od ulaza materijala u proizvodnju do konačne inspekcije gotovih modula. Ova rigorozna kontrola osigurava da proizvodi SOLVIS-a zadovolje najviše standarde pouzdanosti i dugovječnosti, čime se povećava njihov radni vijek i učinkovitost u prikupljanju solarne energije.

Od svog osnutka, SOLVIS se uspješno etablirao na međunarodnom tržištu, šireći svoje poslovanje i promovirajući ekološki prihvatljive tehnologije. Kao proizvođač koji se posvećuje proizvodnji održivih izvora energije, SOLVIS preuzima značajnu odgovornost za očuvanje planeta. Ova predanost očuvanju okoliša ne samo da doprinosi smanjenju emisije CO₂ i drugih štetnih plinova, već također čini solarne tehnologije dostupnijima široj javnosti, omogućujući im da se uključe u globalne napore u borbi protiv klimatskih promjena (Solvis, 2024.). SOLVIS je posvećen kontinuiranom istraživanju i razvoju, što omogućava tvrtki da stalno unapređuje svoje proizvode i procese. Ulaganje u ljudske resurse, najmoderniju opremu i tehnološke inovacije omogućava SOLVIS-u da održava svoju konkurentnost i relevantnost na tržištu (Solvis, 2024.). Tim stručnjaka tvrtke kontinuirano istražuje nove tehnologije i rješenja, što rezultira proizvodnjom modula koji su u skladu s najnovijim trendovima i zahtjevima tržišta.

Tablica 6. Pokazatelji financijskog poslovanja Solvisa d.o.o. od 2019. – 2022. godine

Solvis d.o.o.	2019.	2020.	2021.	2022.
Prihodi (mil. eur)	38,75	43,13	95,16	52,95
Rashodi (mil. eur)	38,49	37,69	88,53	46,72
Neto dobit/gubitak (mil. eur)	0,260	5,440	6,630	6,230
Broj zaposlenih	231	243	254	272
Imovina (mil. eur)	23,62	33,71	55,48	98,22

Izvor: izrada autorice prema GFI Solvisa d.o.o. od 2019. – 2022. godine, FINA

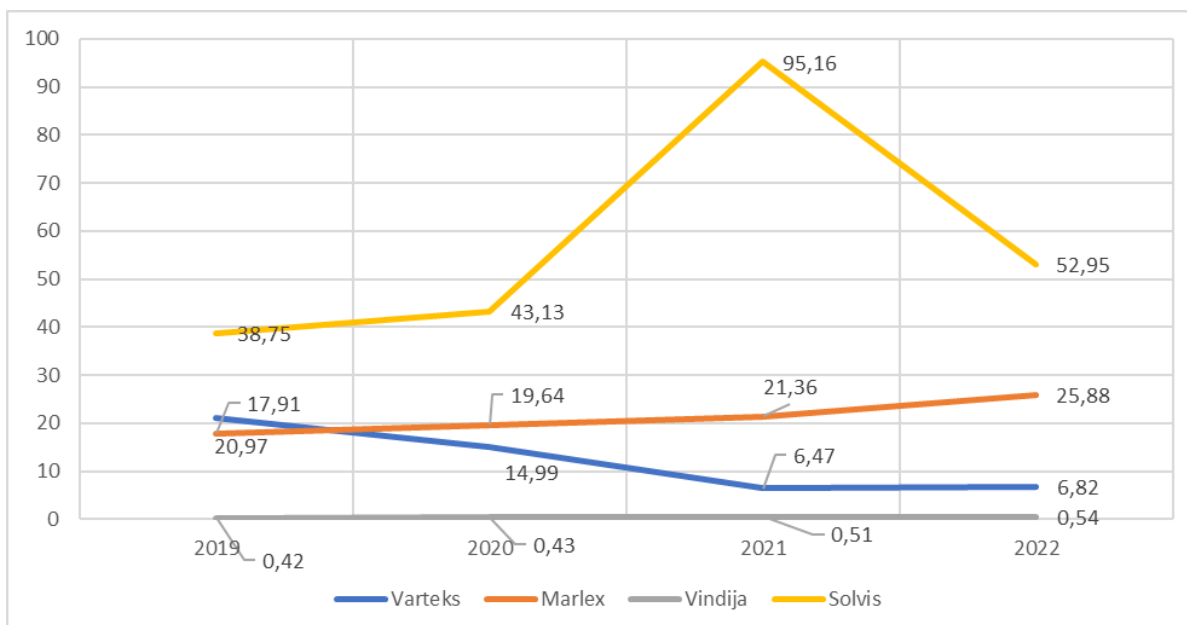
U promatranom razdoblju Solvis d.o.o. je uspješno poslovao, ostvarivši rast prihoda za 27% u promatranom razdoblju. Rashodi su pratili rast prihoda te porasli za 18%. Poduzeće je u cijelom razdoblju ostvarivalo neto dobit, koje je pokazalo rast za 59% u promatranom razdoblju. Broj zaposlenih je porastao za 41 u promatranom razdoblju, dok je imovina porasla 75 milijuna eura.

Trenutni proizvodni kapacitet SOLVIS-a iznosi oko 1.000.000 modula godišnje, što odgovara približno 330 MW fotonaponskih modula (Solvis, 2024.). Tvrtka nudi široku paletu

proizvoda, uključujući standardne modele i prilagođene rješenja za različite primjene poput BIPV (Building-Integrated Photovoltaics), nadstrešnica, fasada i drugih specijaliziranih potreba. Ovi proizvodi su dizajnirani kako bi zadovoljili specifične zahtjeve kupaca i projekata, omogućujući fleksibilnost u primjeni solarne energije u različitim okruženjima. SOLVIS d.o.o. posluje u skladu s međunarodnim standardima, uključujući ISO 45001 za upravljanje zdravljem i sigurnošću na radu, ISO 14001 za upravljanje okolišem i ISO 9001 za upravljanje kvalitetom (Solvis, 2024.). Ovi standardi osiguravaju da svi aspekti proizvodnje, od zaštite zdravlja radnika do očuvanja okoliša i održavanja visokih standarda kvalitete, budu ispunjeni. Uvođenje i održavanje ovih certifikata odražava predanost OLVIS-a prema izvrsnosti i odgovornosti u svim fazama poslovanja.

3.5. Utjecaj poslovanja na ekonomski rast Varaždinske županije

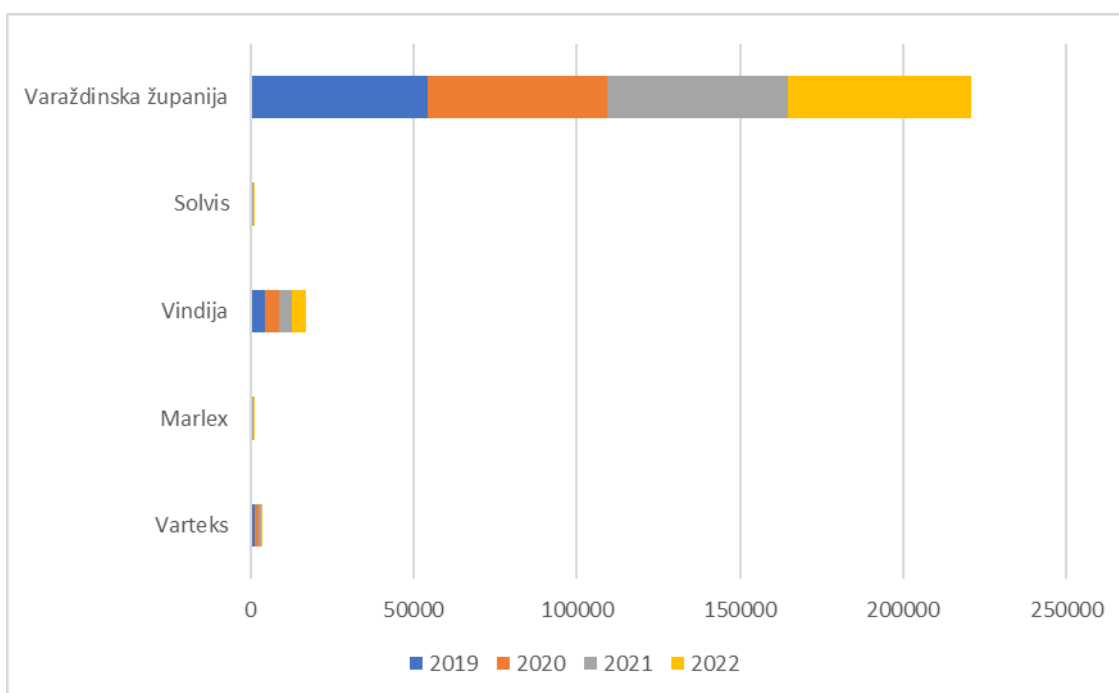
Varaždinska županija, smještena u sjeverozapadnom dijelu Hrvatske, predstavlja važan ekonomski centar s bogatom tradicijom u tekstilnoj, prehrambenoj i industrijskoj proizvodnji. U posljednjim desetljećima, ključni akteri u gospodarstvu ovog područja uključuju Varteks d.d., Marlex d.o.o., Vindiju d.d. i Solvis d.o.o. Svaka od ovih tvrtki značajno doprinosi ekonomskom rastu i razvoju županije kroz svoje poslovne aktivnosti, inovacije i utjecaj na lokalnu zajednicu. Varteks d.d., sa sjedištem u Varaždinu, ima dugu i značajnu povijest kao jedan od najvažnijih proizvođača tekstila u Hrvatskoj. Osnovan u 1950-ima, Varteks je u svojoj zlatnoj eri bio sinonim za kvalitetnu proizvodnju odijela, jakni i drugih tekstilnih proizvoda. Njegovo poslovanje doprinijelo je stvaranju brojnih radnih mjesta i oblikovanju gospodarskog identiteta Varaždina. Ipak, posljednjih godina, Varteks se suočava s izazovima poput globalne konkurencije, promjena u potražnji i ekonomskim krizama koje su dovele do financijskih poteškoća i postupka stečaja.

Grafikon 2. Usporedni prikaz prihoda analiziranih poduzeća u razdoblju od 2019. – 2022. godine (mil. eur)

Izvor: izrada autorice

Iz grafikona 2. je vidljivo kako je Solvis d.o.o. najperspektivnije varaždinsko poduzeće u promatranom razdoblju, iza kojega slijedi Marlex d.o.o. U kontekstu usporedbe njihovih prihoda, Solvis i Marlex se ističu visokim приходima u odnosu na Vindiju i Varteks.

Grafikon 3. Usporedba broja zaposlenih analiziranih poduzeća s Varaždinskom županijom u razdoblju od 2019.- 2022. godine

Izvor: izrada autorice

Iz grafikona 3. je razvidno kako je najveći broj zaposlenih u Vindiji, gdje udio zaposlenih u Vindiji ima udio 7,5% u cijelom kontingentu zaposlenih u Varaždinskoj županiji. Perspektive zapošljavanja donosio je i Varteks d.d. prije nastanka ozbiljnih financijskih problema i stečaja.

Ipak, čak i u teškim vremenima, Varteks je nastavio biti važan gospodarski subjekt u županiji. Njegova prisutnost i povijest pružaju stabilnu osnovu za lokalnu ekonomiju, a s naporima na restrukturiranju i modernizaciji, postoji potencijal za obnovu i jačanje njegova doprinosa u budućnosti. Marlex d.o.o. je tvrtka specijalizirana za proizvodnju PVC stolarije, ALU bravarije i IZO stakla. Osnovana 2003. godine, ova tvrtka brzo je postala lider u svojoj industriji, ne samo u Varaždinskoj županiji, već i šire, uključujući zemlje EU. Sa sjedištem u Varaždinu i modernim proizvodnim pogonom od 7000 kvadratnih metara, Marlex se ističe kao jedan od najnaprednijih proizvođača u Hrvatskoj. Kroz stalna ulaganja u tehnologiju i ljudske resurse, Marlex ne samo da poboljšava svoju proizvodnju, već i doprinosi lokalnom ekonomskom rastu stvaranjem novih radnih mjesta i poticanjem razvoja povezane industrije. Ova tvrtka igra ključnu ulogu u unapređenju lokalne infrastrukture i pruža proizvode koji su konkurentni na međunarodnim tržištima, čime dodatno doprinosi ekonomiji županije.

Vindija d.d. je vodeći proizvođač prehrambenih proizvoda u Hrvatskoj, poznat po svojim mliječnim i mesnim proizvodima. Sa sjedištem u Varaždinu, Vindija je utemeljena 1950-ih godina i od tada je postala sinonim za kvalitetu i pouzdanost u prehrambenoj industriji. Tvrtka je od ključne važnosti za lokalnu ekonomiju, ne samo zbog velikog broja zaposlenih, već i zbog njezine uloge u lancu opskrbe i izvozu. Vindija se stalno razvija i inovira, s fokusom na održivost i kvalitetu svojih proizvoda. Njihova prisutnost u Varaždinskoj županiji doprinosi stabilnosti lokalne ekonomije kroz stabilna radna mjesta, visoku proizvodnu aktivnost i poticanje lokalnih dobavljača. Kroz svoje aktivnosti, Vindija igra značajnu ulogu u promicanju gospodarskog rasta i jačanju prehrambene industrije u regiji.

Solvis d.o.o., koji proizvodi fotonaponske module, pridodaje novu dimenziju ekonomskoj aktivnosti Varaždinske županije. Od 2009. godine, Solvis se fokusira na proizvodnju ekološki prihvatljivih solarnih rješenja, što je u skladu s globalnim trendovima prema održivoj energiji. Sa kapacitetom proizvodnje od oko 1.000.000 modula godišnje, Solvis ne samo da doprinosi lokalnoj ekonomiji stvaranjem radnih mjesta, već i potiče razvoj novih tehnologija i istraživanja u sektoru obnovljivih izvora energije. Kroz svoju predanost kvaliteti i održivosti, Solvis igra ključnu ulogu u jačanju konkurentnosti Varaždinske županije na tržištu obnovljivih izvora energije. Tvrtka se pridržava međunarodnih standarda, uključujući ISO 45001, ISO 14001 i ISO 9001, što dodatno potvrđuje njezinu predanost izvrsnosti i odgovornosti prema okolišu.

Varteks d.d., Marlex d.o.o., Vindija d.d. i Solvis d.o.o. predstavljaju četiri ključna subjekta u gospodarskom pejzažu Varaždinske županije. Svaka od ovih tvrtki ima jedinstvenu ulogu u oblikovanju ekonomske dinamike regije. Iako se Varteks suočava s izazovima, njegova povijest i tradicija i dalje čine značajan dio lokalne ekonomije. Marlex, Vindija i Solvis doprinose ekonomskom rastu kroz inovacije, stvaranje radnih mjesta i unapređenje industrijskih standarda. Kombinirani utjecaji ovih tvrtki na ekonomiju županije nisu samo u materijalnom smislu već i u jačanju lokalne zajednice, razvoju novih tehnologija i održivom razvoju. Njihovo djelovanje ilustrira kako raznoliki sektori mogu zajednički doprinositi ekonomskom napretku i stabilnosti regije, te pruža solidnu osnovu za budući razvoj i prosperitet Varaždinske županije.

ZAKLJUČAK

Analiza utjecaja privatnih poduzeća na razvoj lokalnog gospodarstva Varaždinske županije pokazuje značajnu povezanost između uspješnog poslovanja privatnog sektora i ekonomskog rasta i razvoja regije. Privatna poduzeća, osobito mala i srednja poduzeća (MSP), igraju ključnu ulogu u gospodarskom razvoju Varaždinske županije kroz stvaranje radnih mjesta, poticanje inovacija, povećanje konkurentnosti i doprinos lokalnom prihodu. Varaždin, kao središte gospodarstva županije, domaćin je velikom broju uspješnih privatnih poduzeća. Ova poduzeća ne samo da pridonose značajnim prihodima županije, već i stvaraju osnovu za daljnji ekonomski razvoj kroz svoje poslovne aktivnosti. Visoka koncentracija privatnih poduzeća u Varaždinu ističe se kao ključni faktor u ekonomskom napretku regije, jer ovi subjekti predstavljaju motor lokalne ekonomije. Oni generiraju značajan udio u bruto domaćem proizvodu (BDP) županije i igraju ključnu ulogu u stabilizaciji i rastu lokalnog gospodarstva.

Privatna poduzeća u Varaždinskoj županiji, kao što su Varteks d.d. i brojni drugi uspješni poslovni subjekti, ne samo da pružaju zapošljavanje za veliki broj stanovnika, već također doprinose povećanju životnog standarda i podržavaju razvoj infrastrukture. Njihova prisutnost i poslovanje pozitivno utječu na lokalnu zajednicu kroz razne aspekte, uključujući plaćanje poreza, ulaganje u društvene projekte i poticanje lokalnih dobavljača. Privatna poduzeća u Varaždinskoj županiji, kroz svoje inovativne pristupe i tehnološke napretke, podižu razinu konkurentnosti i stimuliraju razvoj novih industrija i sektora. Ova dinamika doprinosi diversifikaciji lokalne ekonomije i smanjuje ovisnost o pojedinim sektorima, što čini gospodarstvo otpornijim na vanjske ekonomske šokove. Inovacije i primjena novih tehnologija u poslovanju povećavaju produktivnost i efikasnost, što dovodi do veće konkurentnosti poduzeća i boljih poslovnih rezultata.

Jedan od ključnih elemenata utjecaja privatnih poduzeća na lokalno gospodarstvo je njihov doprinos obrazovanju i obuci radne snage. Privatna poduzeća često surađuju s obrazovnim institucijama, pružaju obuke i profesionalni razvoj za svoje zaposlenike, čime doprinose unapređenju kvalifikacija radne snage i pripremi mladih za zahtjeve tržišta rada. Ovo ne samo da povećava zapošljivost, već također doprinosi ukupnoj ekonomiji kroz razvoj ljudskog kapitala. Unatoč pozitivnim aspektima, važno je istaknuti da izazovi i poteškoće u poslovanju privatnih poduzeća mogu imati utjecaj na stabilnost lokalnog gospodarstva. Promjenjivi tržišni uvjeti, ekonomske krize i druge vanjske prijetnje mogu negativno utjecati na poslovanje privatnih poduzeća, što može rezultirati smanjenjem zaposlenosti i ekonomskog outputa. Stoga

je ključno da lokalne vlasti i institucije podrže privatni sektor kroz odgovarajuće politike i mjere koje omogućuju održivost i rast poduzeća.

Privatna poduzeća imaju presudnu ulogu u razvoju lokalnog gospodarstva Varaždinske županije. Njihovo uspješno poslovanje doprinosi ekonomskom rastu, povećanju zaposlenosti, inovacijama i poboljšanju životnog standarda. Održavanje i poticanje pozitivnog poslovnog okruženja bit će ključni za nastavak ovog uspjeha i za osiguranje dugoročnog održivog razvoja regije. Privlačenje novih investicija, podrška postojećim poduzećima i razvoj infrastrukture trebaju biti prioriteta kako bi se maksimalno iskoristili potencijali privatnog sektora u doprinosu lokalnom gospodarstvu.

REFERENCE

- Alpeza, Mirela, Anamarija Delić, Sunčica Oberman Peterka, Darija Krstić i Nina Marković. *Osmislite i provjerite svoju poslovnu ideju*. Osijek: Centar za poduzetništvo, 2007.
- Bradov, Tanja, Sanja Crnković-Pozaić, Anamarija Delić, Ksenija Matuš i Sunčica Oberman Peterka. *Želim biti poduzetnik*. Zagreb: CEPOR, 2007.
- Brettel, Malte, René Mauer, Andreas Engelen, Daniel Küpper „Corporate effectuation: Entrepreneurial action and its impact on R&D project performance“ *Journal of Business Venturing*, Vol. 27, No. 2 (2012): 167 – 184
- Chakrabarty, Subrata. „The Influence of National Culture and Institutional Voids on Family Ownership of Large Firms: A Country Level Empirical Study.“ *Journal of International Management*, Vol. 15, No. 1 (2009): 32 – 45
- Cini, Vladimir, Dušan Varga. „Poslovne zone - bitni elementi gospodarskog razvoja Varaždinske županije.“ *Ekonomski vjesnik : Review of Contemporary Entrepreneurship, Business, and Economic Issues*, Vol. XXII No. 1 (2009): 63-76
- Državni zavod za statistiku. *BDP i nacionalni računi*. Zagreb: Državni zavod za statistiku, 2024. <https://podaci.dzs.hr/hr/podaci/bdp-i-nacionalni-racuni/> , pristupljeno (18.08.2024.)
- Državni zavod za statistiku. *Bruto domaći proizvod za Republiku Hrvatsku, HR_NUTS 2021. – HR_NUTS 2 i županije u 2022.* Zagreb: Državni zavod za statistiku, 2022. <https://podaci.dzs.hr/2022/hr/29152> , pristupljeno(18.08.2024.)
- Financijska agencija. *Rezultati poslovanja poduzetnika Varaždinske županije u 2022. godini*. Zagreb: Financijska agencija 2023. <https://www.fina.hr/novosti/rezultati-poslovanja-poduzetnika-varazdinske-zupanije-u-2022.-godini> , pristupljeno (18.08.2024.)
- Financijska agencija. *Marlex d.o.o. – Godišnja izvješća od 2019. – 2022. godine*. Zagreb: Financijska agencija 2024. <https://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/pSubjektTrazi.do> , pristupljeno (18.08.2024.)
- Financijska agencija. (2024). *Solvis d.o.o. – Godišnja izvješća od 2019. – 2022. godine*. Zagreb: Financijska agencija 2024. <https://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/pSubjektTrazi.do> , pristupljeno (19.08.2024.)
- Financijska agencija. *Vindija d.o.o. – Godišnja izvješća od 2019. – 2022. godine*. Zagreb: Financijska agencija 2024. <https://rgfi.fina.hr/JavnaObjava-web/pSubjektTrazi.do> , pristupljeno (19.08.2024.)
- Grad Varaždin. *Strategija razvoja urbanog područja Varaždin za razdoblje 2021. – 2027. godine*. Varaždin: Grad Varaždin 2022. https://varazdin.hr/upload/2023/02/analiza_stanja_strategije_razvoja_urbanog_podrucja_63f47a2a522f8.pdf , pristupljeno (20.08.2024.)
- Grad Varaždin. (2024). *Gospodarstvo*. Varaždin: Grad Varaždin 2024. <https://varazdin.hr/gospodarstvo/> , pristupljeno (20.08.2024.)

- Herman, Frank, Alexander Kessler, Thomas Rusch, Julia Suess-Reyes i Daniela Weismeier-Sammer. (2016): „Capturing the Familiness of Family Businesses: Development of the Family Influence Familiness Scale (FIFS).“ *Entrepreneurship: Theory and Practice*, Vol. 41, No. 5 (2016): 1 – 33
- Hisrich, Robert D., Michael P. Peters, Dean A. Shepherd. *Poduzetništvo*. Zagreb: Mate d. o. o., 2011.
- Hrvatski zavod za zapošljavanje. *Prikaz plaća u području djelatnosti prema županijama*. Zagreb: Hrvatski zavod za zapošljavanje 2024. <http://trzisterada.hzz.hr/hr/Activities/WagesLocation> , pristupljeno (22.08.2024.)
- Marlex d.o.o. *O nama*. Varaždin: Marlex d.o.o. 2024. <https://marlex.hr/o-nama/> , pristupljeno (22.08.2024.)
- Solvis d.d. *O nama*. Varaždin: Solvis d.d. 2024. <https://solvis.hr/o-nama/> , pristupljeno (22.08.2024.)
- Stilin, Anita. *Poduzetnička orijentacija u funkciji uspješnosti poduzeća*. Zagreb: Ekonomski fakultet Zagreb, 2009.
- Širola, Davor. *Poduzetništvo*. Rijeka: Veleučilište u Rijeci, 2014.
- Škrtić, Marica. *Poduzetništvo*. Zagreb: Sinergija-nakladništvo d. o. o., 2006.
- Škrtić, Marica, Rudolf Vouk. *Osnove poduzetništva i menadžmenta*. Karlovac: Veleučilište u Karlovcu, 2008.
- Varaždin Aktualno. *Od 10 tisuća radnika do njih 600: Varteks službeno u stečaju*. Varaždin: Varaždin Aktualno 2024. <https://vzaktualno.hr/od-10-tisuca-radnika-do-njih-600-varteks-sluzbeno-u-stecaju-duzni-su-na-sve-strane-a-situaciju-komentirao-i-plenkovic/>, pristupljeno (24.08.2024.)
- Varteks d.d. *Godišnje financijsko izvješće za 2022 godinu*. Varaždin: Varteks d.d. 2022. www.varteks.com/wp-content/uploads/2020/04/Varteks-2019_hr_Final.pdf, pristupljeno (24.08.2024.)
- Varteks d.d. *Investitori*. Varaždin: Varteks d.d. 2024. <https://www.varteks.com/kompanija/investitori/> , pristupljeno (24.08.2024.)
- Vindija d.d. *O nama*. Varaždin: Vindija d.d. 2024. <https://www.vindija.hr/hr/o-nama> , pristupljeno (24.08.2024.)
- Zagrebačka burza. *Varteks d.d. – financijska izvješća*. Zagreb: Zagrebačka burza 2024. <https://eho.zse.hr/financijski-izvjestaji/view/25878> , pristupljeno (24.08.2024.)

POPIS ILUSTRACIJA

POPIS TABLICA

Tablica 1. Kvantitativni pokazatelji privatnih poduzeća u Varaždinskoj županiji u 2022. godini.....	18
Tablica 2. Izazovi i ograničenja privatnog sektora Varaždinske županije.....	22
Tablica 3. Pokazatelji financijskog poslovanja Varteksa d.d. od 2019. – 2022. godine.....	24
Tablica 4. Pokazatelji financijskog poslovanja Marlexa d.o.o. od 2019. – 2022. godine.....	26
Tablica 5. Pokazatelji financijskog poslovanja Vindije d.o.o. od 2019. – 2022. godine.....	28
Tablica 6. Pokazatelji financijskog poslovanja Solvisa d.o.o. od 2019. – 2022. godine.....	30

POPIS GRAFIKONA

Grafikon 1. BDP per capita u EU 28, Hrvatskoj i Varaždinskoj županiji u razdoblju od 2018. godine do 2023. godine.....	17
Grafikon 2. Usporedni prikaz prihoda analiziranih poduzeća.....	31
Grafikon 3. Usporedba broja zaposlenih analiziranih poduzeća sa Varaždinskom županijom u razdoblju od 2019. – 2022. godine.....	32